

A problem is in that every city has the own myths and specific municipal culture. It can be one of reasons of conflicts at co-operation of townspeople of different regions because all of us are inclined to identify itself with a sub-group on the sign of place of inhabitation, line of business or the world view.

Thus, at all cities have different myths and symbols. We are inclined to see our city as city of the chosen townspeople, while other cities and regions are inhabited by demons and monsters. The article suggests to consider the city like a self-valuable phenomenon.

The article submitted to scientific use of the term "the myth city's" which, the author's perspective is not identical to the concept of "myths of the city" and "Mythology of the city." also authors conducted analysis the history of the formation of the Donetsk's myth, identified the main stages of its formation, and conducted explication of its meaningful and functional characteristics.

Key words: *the myth city's; myths of the city; Mythology of the city; regional identity.*

REFERENCES

1. Biletska V. (1927), *Journal of ethnographic*, 5, pp. 55-59. (ukr).
2. Kuromiia Hiroaki. Freedom and Terror in the Donbas: A Ukrainian-Russian Borderland, 1870s-1990s., Osnowy, Kyiv, 510 p. (ukr).
3. Myronovych D. (2008), The religious space of the city, IX, 4 (94), pp. 315-323. (ukr).
4. Pokrovskiy P. (1913), *Russian wealth*, 12, pp. 241-261 (rus).
5. Spasenko K. F., comp. (1979), Country of fire, Donetsk, Donbas, 400 p. (rus).
6. Taranenko O. (2012), *Metaphysics Donetsk. Philosophical essays.*, Ltd East Publishing House, Donetsk, pp. 86-110 (rus).
7. Tymofieiev P. (1997), Song folklore working environment of Donbass, Southeastward, Donetsk, 182 p. (ukr).
8. Yunger Ernst (2000), Working. Domination and Gestalt, Science, Saint Petersburg, 539 p. (rus).

© Білокобильський Олександр, Сидорова Ксенія
Надійшла до редакції 14.11.2013

УДК 141.32

КАРПЕНКО АНДРІЙ,

*старший викладач кафедри філософії, соціально-політичних і правових наук
Донбаського державного педагогічного університету, м. Слов'янськ*

МЕТОДОЛОГІЧНІ КОЛІЗІЇ ГАЙДЕГГЕРОВНАВСТВА: БІОГРАФІЧНА ТРАНСКРИПЦІЯ В РЕФЛЕКСІЇ ІДЕОЛОГІЧНОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ

У статті здійснено спробу ідентифікації, критичного осмислення та подолання суперечностей методології історико-філософського дослідження, виявлених у корпусі історико-філософської рецепції філософської спадщини та тлумачення філософської долі Мартіна Гайдеггера. Засвідчено наявність декількох інтерпретаційних стратегій дослідження - рефлексів: рефлексів іманентної герменевтики, редукціоністської інтерпретації, генетичної історіографії та ідеологічної історіографії. Виявлено методологічні засновки біографічної транскрипції політичних імплікацій Гайдеггерової філософії, здійсненої в працях Г. Отта і В. Фаріаса.

Ключові слова: *рефлекс; транскрипція; референт; методологія; антигуманізм; інтерпретація.*

Постановка проблеми. Сучасний історико-філософський дискурс, зокрема український, - явище настільки розмаїте, гетерогенне й суперечливе, що саме по собі виникає питання про наявність та дієвість критеріїв та принципів виділення історії філософії як окремої галузі наукового виробництва з-поміж інших напрямків філософського процесу. Пошук відповідей на поставлене питання є справою методології історико-філософської аналітики. Тільки чітке з'ясування методу й засвідчення його дієвості складають прямі умови перенормування аксіоматичних визначень об'єктного та предметного планів історико-філософської рефлексії.

Здійснити таке узагальнення методологічних тенденцій сучасного історико-філософського дискурсу можна тільки на матеріалі єдиного референта - окремої філософемі. У нашому випадку такою філософе-

мою постає творчість Мартіна Гайдеггера. У світовому досвіді рецепції філософування М. Гайдеггера вже напрацьовано певні усталені рефлексі: рефлексів іманентної герменевтики, редукціоністської інтерпретації, генетичної історіографії та ідеологічної історіографії. На нашу думку, для української культури освоєння спадщини німецького філософа залишається відкритим саме через відсутність єдиної методологічної стратегії історико-філософського конструювання та реконструювання референтів - мисленнєвих форм, прихованих структурами тексту та мови. Дескриптивізм пострадянської історико-філософської науки можна подолати тільки засобами критичної ревізії існуючих підходів та введення іншої проблематики до історико-філософського поля: проблематики ґенези мислення, а не переказу текстів.

Аналіз основних досліджень і публікацій з проблеми. Питання методології експліцитним або імпліцитним способом вирішується в межах будь-якого дослідження. Це змушує нас виокремити рефлексивні праці, у яких акцентовано певну методологічну доміную, що дозволить чітко виявити контур полеміки, яка в більшості академічних розвідок, навпаки, пом'якшується або взагалі ігнорується. Найпотужнішим є рефлекс іманентної герменевтики, у якому критеріальними постають теми автентичності (В. Бібіхін, О. Дугін), особистісності (Н. Мотрошилова, Р. Сафранський), дискурсивного "автоімунітету" (Ж. Деріда). Менш цілісним, але методологічно більш радикальним є рефлекс історичної герменевтики, сформований тематичними лініями політичного ангажементу (Г. Отт, В. Фаріас), соціології знань (П. Бурдьє, Р. Коллінз), ідеологічної критики (Т. Адорно, Р. Волін). Типовим для сучасності є редукціоністський рефлекс, у якому філософування М. Гайдеггера ідентифікується через знаменник певної основи: прагматизму (Р. Рорті), екзистенціалізму (радянська філософія), метафізики (Р. Карнап). Загальним для вищевказаних рефлексів є відхилення від завдання прямого дослідження генези Гайдеггерової думки в бік інтерпретації партикулярних конструктів: окремих категорій, контекстів, ситуацій. У дійсності, серед численних праць навколо Гайдеггерової думки не так багато досліджень відзначаються ґрунтовністю та ретельністю експлікації "мікрогенетики" еволюційного поступу Гайдеггерової філософії. Ми назвемо змістовний акцент цих досліджень "генетичним" рефлексом, у якому референтами постають самі тексти М. Гайдеггера: "Буття і час" (Т. Кісієл), "Лист про гуманізм" (А. Рабінбах).

Цікавою є траєкторія рецепції філософії М. Гайдеггера пострадянським світом. Наразі рух цієї траєкторії вже свідчить про наближення певного розриву - відбувається зміна поколінь серед читачів М. Гайдеггера, перенормовується диспозиція критичної рецепції. Прикметною є слабкість і консервативність пострадянської думки щодо ідентифікації політичних імплікацій Гайдеггерового мислення. Симптоматичним стосовно цього факту є те, що в нещодавно опублікованій праці "Мартін Гайдеггер і Ханна Арендт: буття - час - любов" [1] Н. Мотрошилова, визнаний фахівець із філософії М. Гайдеггера, відтворює без змін власну розвідку 1989 року "Драма життя, ідей і гріхопадіння Мартіна Гайдеггера". Загальний огляд рецепції М. Гайдеггера пострадянською культурою засвідчує домінування онтолінгво-поетичного диспозитиву, який продукує деідеологізовані й сублімовані транскрипції філософського референта.

Як засвідчує видання *Heidegger-Jahrbuch* за 2009 рік, проблема ставлення філософа до політики націонал-соціалізму не є вичерпаною, попри категоричні запевнення, наприклад, О. Дугіна: "Ніхто, окрім низки позірних скандалістів (як от Віктор Фаріас і подібні до нього), цієї теми [епізод співпраці з режимом Гітлера - А. К.] більше не торкався [2, с. 19].

Мета нашого дослідження полягає у виявленні рівня наукової питомості та об'єктивності біографічної транскрипції в рефлексі ідеологічної історіографії Гайдеггерової філософії, репрезентованої в працях Г. Отта і В. Фаріаса.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

- ідентифікувати стан і рівень "освоєння" Гайдеггерової філософії українською філософською культурою;

- визначити змістові властивості сукупності реф-

лексів, які визначають методологічну парадигму гайдеггерознавства;

- установити можливості наукової еволюції біографічного рефлексу в історико-філософському освоєнні творчості Гайдеггера.

Виклад основного матеріалу. Захоплена виром звільнених крахом радянської імперії та підкріплених технологічними інноваціями у сфері інформаційного обміну цивілізаційних стихій українська культура щосили кинулася навздогін "втраченому часу", втрачений, як здавалося, можливості власної самості, ідентичності. Такий "порив" історичності розколює філософський процес: аванґард прагне до майбуття й захоплюється освоєнням постмодерністських експериментів, консервативні сили зосереджуються на розшуках змістової ідентичності української культури. Антагонізм цих базових орієнтацій був поспіхом прикритий перетвореною формою науковості - "методологічним плюралізмом".

Однак ейфорія від усвідомлення відкритості власного буття до плюральності можливостей змінюється ситуацією, яка потребує дійсного вибору з конкретних альтернатив і виявляється, що за позірним розмаїттям термінології та "концептуальним імпресіонізмом" немає реальних ознак фундаментального оновлення історико-філософської науки, у якій наразі домінує "дескриптивний" рефлекс філософського референта - окремої філософської форми, тексту, проблеми.

Огляд українських досліджень філософської спадщини М. Гайдеггера [3-5] засвідчує домінування рефлексу іманентної герменевтики, яке, по суті, призводить до певної елімінації методологічного моменту історико-філософського дослідження. Питання методології й загалом проблема критеріїв визначення питомої ваги історико-філософської думки залишаються не тільки не вирішеними, а навіть не поставленими. Рефлекс іманентної герменевтики спирається на аксіоматичне припущення про генетичну спорідненість рефлексу та референта в структурі історико-філософської форми. Таким чином конституюється фігура "прозорої референції" як інструменту позірно об'єктивістського репрезентування змістового плану певної філософії без чіткої артикуляції того, у чому, власне, полягає робота самого історика філософії. Рефлекс іманентної герменевтики продовжує та розгортає глибинні інтенції Гайдеггерового філософського проекту.

Принципово інші наукові інтереси сповідують дослідники, які намагаються виявити характер відносин між політичними поглядами та діями М. Гайдеггера та змістом його філософії. Контур рефлексу ідеологічної історіографії поєднує три виразні транскрипції історико-філософського референта "Гайдеггера справа": біографічна транскрипція Г. Отта і В. Фаріаса, марксистська транскрипція Г. Лукача, Г. Маркузе і Р. Воліна та соціологічна транскрипція П. Бурдьє і Р. Коллінза.

В одній із попередніх розвідок ми вже підходили до критичного вивчення рефлексу ідеологічної історіографії, здійсненої в термінах соціології знань П'єром Бурдьє [6] і Рендалом Коллінзом [7]. Ключовою для соціологів знань постала проблема артикуляції способу відношення між філософськими й нефілософськими формами мислення. П. Бурдьє спирається на тезу про гомологічність "філософського поля" до інших "полів соціокультурного виробництва", проте не уточнює характер цієї гомології: чи може вона бути основою для пояснення, виявлення логічного слідування між різними сферами думки, чи вона складає основу для морфологічної дескрипції, асоційованих за подобою форм мислення. Більш помірковану позицію обирає Р. Коллінз, який розглядає філософію М. Гайдеггера як ре-

зультат "синтезу" католицького антимодернізму з феноменологічним рухом. Сам текст П. Бурдьє має вигляд колажу критичних секвенцій, у яких соціологія певною мірою поєднана зі структуралізмом, марксизмом і психоаналізом - класичними інгредієнтами європейського мислення 60-70-х рр. минулого століття. Вимушеність "гомологічного" асоціювання філософом з ідеологемами виглядає настільки явною, що її можна оцінювати як стратегію - стратегію діагонального (наильницького) читання, яким є будь-яке читання [8, с. 186].

Отже, біографічний підхід, запропонований Г. Оттом [9] і В. Фаріасом [10, 11], цілком узгоджується з методологічними засновками розвідок П. Бурдьє і Р. Коллінза, органічно доповнюючи загальний план ідеологічної історіографії філософської думки М. Гайдеггера. Сам В. Фаріас чітко визначає характер власного підходу: "Новизна моєї розвідки "Гайдеггер і націонал-соціалізм" 1989 року полягає в тому, що мною виявлено не тільки філософський, ідеологічний та історичний контекст інтеграції Гайдеггера до "руху", але також політико-біографічні передумови Гайдеггерового розуміння нацизму" [10, с. 335].

Лояльне ставлення до висновків чилійця висловлює американський дослідник Річард Волін. На думку Річарда Воліна, Віктор Фаріас спирається на "скандальні архівні дослідження ... фрайбурзького історика Г'юго Отта" [12, с. xii]. Для Р. Воліна "розвідки В. Фаріаса і Г. Отта позбавлені філософських претензій, у чому й полягає їхня цінність, оскільки допитливі архівні дослідження цих авторів започаткували незворотній рух переоцінювання Гайдеггерової спадщини [12, с. 2]".

Мотивом, який об'єднує лояльних скептиків із радикальними критиками праці В. Фаріаса, є констатація їхнього нефілософського характеру. Для перших - це історична публіцистика, для других - провокаційний наклеп. У будь-якому разі саме праця В. Фаріаса спричинила бурхливу полеміку навколо "Гайдеггерової справи", поставши нефілософським референтом філософського дискурсу. В. Фаріас наполягає на принциповій неможливості та, певною мірою, злочинності антигуманістичного філософування, домінуючого в культурі минулого століття. Для чилійця саме М. Гайдеггер є ключовою фігурою конституювання філософського антигуманізму та релятивізму.

В. Фаріас відзначає глибоку переконаність М. Гайдеггера в тому, що "націонал-соціалізм спочатку був покликаний вирішити глобальну проблему неконтрольованого поширення й домінування техніки, але рух захлинувся через філософську некомпетентність лідерів цього самого руху" [11, с. 310]. Таке розуміння природи "позитивного зародку" націоналістичного руху пояснює радикальну позицію М. Гайдеггера щодо комунізму та капіталізму. Отже, філософ плекав ілюзії щодо націонал-соціалізму, протиставляючи свої ідеалізовані уявлення та очікування реаліям нацистського режиму. За М. Гайдеггером, націоналізм у своєму початковому вигляді, з його "внутрішньою правдою та величчю" спроможний дати раду технічній експансії [11, с. 311] і крокує в напрямку встановлення задовільних відносин із технікою.

Рефлексивний дискурс, референтом якого постає "справа Гайдеггера", рухається вздовж герменевтичних траєкторій, логіка яких визначається апріорним вибором способу ідейного транскрибування референта, вихідної рецептивної диспозиції рефлексу: критики шукають історичну правду, апологети - філософську істину. Усе виглядає так, ніби справжній синтез історико-філософського знання на ґрунті такого референта - прямої політичної дії філософа - є неможливим.

Подолання герменевтичних інтерпеляцій хибного "діалогу" щодо "Гайдеггерової справи" вимагає зміщення акценту й уведення іншого референта до порядку цього дискурсу. Ми вважаємо, що актуалізація "Гайдеггерової контрверзи" насамперед є свідченням глибокого прагнення філософського співтовариства перенумувати відношення між філософією та політикою.

Історіографія "Гайдеггерової справи" засвідчує точки напруги та періоди відносного послаблення інтересу до цього референта. Таке повернення чи то рефлексу, чи то самого референта виказує не так глибину самої проблеми, як брак адекватних засобів концептуального конструювання проблеми. Чого ж шукає філософія, коли знову й знову повертається до факту причетності одного з ключових філософів минулого століття до найжахливішого з політичних режимів за всю історію людства? Вочевидь, філософія намагається віднайти ознаки наявності дійсного етосу філософування, який мав би бути десь поряд із хибним етосом Гайдеггерової біографії.

Референт історико-філософської рефлексії опосередковано характером референції. Конструктивний характер референції є атрибутом рефлексивної логічної форми. До конкретних посилань, вказівок, цитат тест німотіє у власній герменевтичній налаштованості на розізнання. Критична рефлексія завжди має розробляти та оновлювати засоби власної самоідентифікації, постійно актуалізувати питання про сутність та ризики власних інструментів та операцій. Тільки чітке з'ясування відмінностей може запобігти тому, що рефлекс потрапить у герменевтичну пастку трансцендентального ототожнення з референтом.

Висновки

Здійснене дослідження дозволяє зробити ряд висновків. По-перше, у пострадянській історико-філософській науці домінує консервативна версія рефлексу іманентної герменевтики. По-друге, референт "справа Гайдеггера" залишається малодослідженим. По-третє, характерними методологічними засновками біографічної транскрипції політичних імплікацій Гайдеггерового філософування постають протиставлення об'єктивності біографічного екскурсу до об'єктивності самої філософії й протиставлення узагальненого "елементарного" гуманізму до зарозумілої онтології як антигуманістичної філософії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мотрошилова Н. Мартин Хайдеггер и Ханна Арент: бытие - время - любовь / Н. В. Мотрошилова. - М. : Академический Проект ; Гаудеамус, 2013. - 526 с.
2. Дугин А. Г. Мартин Хайдеггер: философия второго Начала / А. Г. Дугин. - М. : Академический Проект ; Фонд "Мир", 2010. - 389 с.
3. Дахний А. Деструкція як метод герменевтичної феноменології Мартина Гайдеггера / А. Дахний // Вісник Львівського університету. - 2012. - Вип. 15. - С. 29-37. - (Серія філософської науки).
4. Лобода Ю. Онтологія Анаксимандра в контексте екзистенціально-герменевтичної аналітики М. Хайдеггера (критический анализ) / Ю. Лобода // Грані. - 2013. - № 4 (96). - С. 79-83.
5. Шевченко С. Онтологічний вимір екзистенції в філософії М. Гайдеггера: "das Selbst" versus "das Man" / С. Шевченко // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". - 2009. - № 639. - С. 61-71.
6. Бурдьє П. Политическая онтология Мартина Хайдеггера / Пьер Бурдьє ; [пер. с фр. А. Бикбова, Т. Анисимовой]. - М. : Праксис, 2003. - 272 с. - (Серия "Идеологии").

7. Коллинз Р. Социология философий: глобальная теория интеллектуального изменения / Рэндалл Коллинз ; [пер. с англ. Н. С. Розова, Ю. Б. Вертгейм]. - Новосибирск : Сибирский хронограф, 2002. - 1276 с.

8. Карпенко А. Філософія М. Гайдеггера в дзеркалі соціології знань П. Бурдьє і Р. Коллінза / А. Карпенко // Схід. - 2013. - № 5 (125). - С. 183-187.

9. Ott H. Biographical bases for Heidegger's "Mentality of Disunity" / Hugo Ott // The Heidegger case: On philosophy and

politics. - Philadelphia : Temple university press, 1992. - Pp. 93-113.

10. Farias V. Fore word to the Spanish edition / Victor Farias // The Heidegger case: On philosophy and politics. - Philadelphia : Temple university press, 1992. - Pp. 333-347.

11. Farias V. Heidegger y el nazismo / V. Farias. - Palma de Mallorca : Leonard Muntaner, 2009. - 323 с.

12. Wolin R. The politics of being: The political thought of Martin Heidegger / Richard Wolin. - New York : Columbia university press, 1990. - 221 p.

Карпенко Андрей,

*старший преподаватель кафедры философии, социально-политических и правовых наук
Донбасского государственного педагогического университета, г. Славянск*

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ КОЛЛИЗИИ ХАЙДЕГГЕРОВЕДЕНИЯ: БИОГРАФИЧЕСКАЯ ТРАНСКРИПЦИЯ В РЕФЛЕКСИ ИДЕОЛОГИЧЕСКОЙ ИСТОРИОГРАФИИ

В статье предпринята попытка идентификации, критического осмысления и преодоления противоречий методологии историко-философского исследования, обнаруженных в корпусе историко-философской рецепции философского наследия и толкование философской судьбы Мартина Хайдеггера. Засвидетельствовано наличие нескольких интерпретационных стратегий исследования - рефлексов: рефлекс имманентной герменевтики, редукционистской интерпретации, генетической историографии и идеологической историографии. Выявлены методологические предпосылки биографической транскрипции политических импликаций философии Хайдеггера, осуществленной в трудах Г. Отта и В. Фариаса.

Ключевые слова: рефлекс; транскрипция; референт; методология; антигуманизм; интерпретация.

Karpenko Andrii

*senior Lecturer of the Philosophical, Socio-Political and Legal Sciences Department,
Donbas State Pedagogical University, Sloviansk*

METHODOLOGICAL COLLISIONS OF HEIDEGGER STUDIES: BIOGRAPHICAL TRANSCRIPTION IN THE REFLEX OF IDEOLOGICAL HISTORIOGRAPHY

In the domain of the Ukrainian history of philosophy one can clearly observe symptoms of eclecticism, contamination, and corruption. Such situation is rooted in continuous insufficiency of the methodological framework of Ukrainian philosophy, split by the demise of Soviet ideological structures. Critical condition of humanitarian epistemology is aggravated by the urgent need to overtake foreign studies in the corresponding field, which constantly increase in number and evolve in character. All of the aforementioned symptoms are indicative for historical and philosophical reception of Martin Heidegger's legacy by the Ukrainian academy.

Heidegger studies have already formed a separate trend in the world philosophical discourse. We focus on critical assessment of certain reflexes, i.e. definite interpretative strategies providing different transcriptions of the same referents, i.e. definite philosophical forms, texts, or problems. In the general contour of Heidegger studies I differentiate the following reflexes: reflex of immanent hermeneutics, reflex of reductive interpretation, reflex of genetic historiography, and reflex of ideological historiography. In this paper I continue to identify transcriptions of "Heidegger's controversy" (the referent of historico-philosophical thought), provided by the reflex of ideological historiography. As I have recently identified the transcription of political implications of Heidegger's philosophy in the terms of sociology of knowledge, so now it comes to biographical transcription of Heidegger's political engagement, elaborated by Hugo Ott and Victor Farias. Critical assessment of their methodological approach revealed imposition of biographical objectivity on philosophy discourse, simplification of the complexity of philosophical form, and the pathos of elementary humanism as the ideological criterion of their research.

Keywords: reflex; transcription; referent; methodology; antihumanism; interpretation.

REFERENCES

1. Motroshilova N. (2013), Martin Heidegger and Hanna Arendt: being-time-love, Akademicheskyy Proekt; Gaudeamus, Moscow, 526 p. (rus).
2. Dugin A. (2010), Martin Heidegger: Philosophy of the other beginning, Akademicheskyy Proekt; Fond "Mir", Moscow, 389 p. (rus).
3. Dakhnii A. (2012), Destruction as a method of the hermeneutical phenomenology of Martin Heidegger, *Visnyk of the Lviv University: Series Philosophical science*, 15, pp. 29-37 (ukr).
4. Loboda Yu. (2013), Anaximander's ontology in the context of existential-hermeneutic analytics of M. Heidegger (critical analysis)], *Grani*, 4 (96), pp. 79-83 (ukr).
5. Shevchenko S. (2009), Ontological dimension of existence in M Heidegger's philosophy: "das Selbst" versus "das Man", *Visnyk of National university Lviv Polytechnic*, 639, pp. 61-71 (ukr).
6. Bourdieu P. (2003), The Political Ontology of Martin Heidegger, *Praksis*, Moscow, 272 p. (rus).
7. Collins R. (2002), The Sociology of Philosophies: A Global Theory of Intellectual Change, *Sibirskij Hronograf*, Novosibirsk, 272 p. (rus).

8. Karpenko A. (2013), M. Heidegger's philosophy mirrored in sociology of knowledge of P. Bourdieu and R. Collins, *Skhid*, 5(125), pp. 183-187 (ukr).
9. Ott H. (1992), Biographical bases for Heidegger's „Mentality of Disunity“. In: *The Heidegger case: On philosophy and politics*. Temple University Press, Philadelphia, pp. 93-113 (engl).
10. Farias V. (1992), Fore word to the Spanish edition. In: *The Heidegger case: On philosophy and politics*, Temple University Press, Philadelphia, pp. 333-347 (engl).
11. Farias V. (2009), Heidegger y el nazismo, Leonard Muntaner, Palma de Mallorca, 323 p. (span.).
12. Wolin R. (1990), *The politics of being: The political thought of Martin Heidegger*. Columbia University Press, New York, 221 p. (engl).

© Карпенко Андрій

Надійшла до редакції 05.12.2013

УДКЗ 16.334.56:13.02

РАДІОНОВА ЛЮДМИЛА,

кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії і політології

Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

ПУБЛІЧНИЙ ПРОСТІР МІСТА В СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІЙ ПЕРСПЕКТИВІ: МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті розглянуто публічні простори міста як "життєві органи" міського соціуму, виділено ціннісні орієнтири в розвитку публічних просторів. Показано, що теоретико-методологічною підставою дослідження міста може бути лише філософія міста, коли місто виступає формою рефлексії культури. Доведено, що це можливо з причини, яка закладена в культурному етимоні міста: з одного боку, місто виражає онтологічну ідею збирання людини в єдине ціле, з іншого, це ідея організації міського середовища, перш за все публічного соціального простору міста.

Ключові слова: філософія міста; культура міст; публічний простір міста; гармонійне місто.

Постановка проблеми. Теорія міста в соціально-філософському контексті пов'язана з проблемами розвитку та модернізації міського соціуму. "Сучасна практична задача розуміння міста полягає у створенні сучасної теорії, що забезпечує конфігурування поліпредметної сфери, яка відповідає за раціональне життєвлаштування території. Відсутність такої теорії гостро відчувається при обговоренні питань розвитку міста та формування структур місцевого самоврядування" [1, с. 249]. Це особливо актуалізує дослідження міста в контексті соціальної філософії, бо, на наш погляд, тільки вона (філософія міста) і може інтегрувати мультипарадигмальність міської проблематики.

Аналіз сучасної літератури щодо проблем розвитку міста показує, що в основному склалася практика управління та проектування життя міста та вирішення соціальних проблем, яка впливає з позитивістської методології бачення міста [див.: 2-6]. На наш погляд, вона не відповідає складності тих завдань, які стоять перед управлінськими структурами міст, бо позитивістський підхід до аналізу міста зосереджує увагу на об'єктних аспектах міського життя, представляючи місто як машину і як структурно-функціональну організацію спільної діяльності, засновану на поділі праці. Як відомо, техніко-економічна складова далеко не вичерпує змісту міського життя. Ми виходимо з того положення, що місто - це єдність трьох підсистем: екологічної, технічної та соціальної. Остання розуміється як міська громада, бо місто - це насамперед люди, детерміновані

культурою соціуму [див.: 7].

На наш погляд, такою теорією міста може бути філософія міста, коли місто виступає рефлексивною формою культури. Саме цю проблему як у теоретичному, так і в практичному плані буде досліджено в нашій статті. Це можливо з причини, яка закладена в культурному етимоні міста: місто є онтологічною ідеєю збирання людини в єдине ціле, ідеєю організації простору проживання, включаючи як власну людську тілесність ("храм душі", тіло як "житло душі"), так і зовнішні по відношенню до індивіда форми тілесності - форми міського середовища, насамперед публічні, комунікаційні соціальні простори. Філософія міста - це ідея міста, поняття міста. Починаючи з античної філософії, місто з його ідеалами гуманізму й міської спільноти - це ідеал людини.

Сьогодні філософія міста знаходиться в такому стані, який можна характеризувати словами К. Мангейма: "Люди повертаються від безпосереднього вивчення речей до розгляду способів мислення тільки тоді, коли перед лицем безлічі протилежних визначень зникає можливість прямої і тривалої розробки понять про речі і ситуації" [див.: 8, с. 7-36]. Не дивує, що деякі автори відмовляють нашій історії в тому, що міста у нас взагалі були і є.

Мета дослідження. Отже, проблема полягає в тому, що визначити обсяг і зміст поняття міста неможливо, спираючись на окремих історичний ареал. Єдиний вихід - спробувати з'ясувати його сутність, спираючись на якийсь онтологічний фундамент побудови культури,